

1668.

1. Brunemannus, Johannes: De contractibus jure proprio et sic.
2. Brunemannus, Johannes: De inducibus negotiorum.
3. Brunemannus, Johannes: De attractione legata et
sen Judicaria.
4. et Brunemannus, Johannes: De his, quae raro fiunt.
= 2 Saenk. 1668: 1691.
5. Polissius, Melchior: Ordo ac methodus recte ad quoscun-
quid ac deinde curandi tactarum articulos.
6. Raugo, Laurentius: De interventione tertii, an
et quatenus ea impediatur executio et sententiae,
et quando minus.
7. Rhebus, Johannes Friderson: De statu Germaniae
circa subditos et eos, quos valgo analogice eo
nomine comprehendunt.

8. Rhetius, Johannes, Fredericus: De jure portionis alimentariae, a principe primogenito in Portionem paternam salum succedente, ultragenitis Germanorum moribus delictae. 2 Exempl. 18
- 9^a Rhetius, Johannes, Fredericus: De iure gratificando 19^a
2 Exempl. 1668 - 1686
10. Rhetius, Joh. Fredericus: De calumnia.
- 11^a Rhetius, Johannes, Fredericus: De exceptionibus paratam executionem impediendis 2 Exempl. 1668.
- Rhetius, Joh. Fredericus:
12. ~~Stylius~~, Samuel: De privilegiis de emphyteusi
13. Rhetius, Joh. Fredericus: De assisiis seu accisiis.
14. Stylius, Samuel: De privilegiis advocatorum.
15. Stylius, Samuel: De jure navium.
16. Stylius, Samuel: De beneficio excussionis.
- 17^a Stylius, Samuel: De foro aut pregarum.

18. Hyskius, Samuel: De jure libellorum

19tes W. Döngel, Christianus: De solemnibus.

[Faint handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

12. Medizin, Joh. Fritsch, 1811-1812

13. Medizin, Joh. Fritsch, 1813-1814

14. Medizin, Joh. Fritsch, 1815-1816

15. Medizin, Joh. Fritsch, 1817-1818

16. Medizin, Joh. Fritsch, 1819-1820

17. Medizin, Joh. Fritsch, 1821-1822

18. Medizin, Joh. Fritsch, 1823-1824

19. Medizin, Joh. Fritsch, 1825-1826

20. Medizin, Joh. Fritsch, 1827-1828

100

17180.

9

2

JEHOVA ASSISTENTE! 1668, 2
DISPUTATIO INAUGURALIS

De
INDUCIIS MO-
RATORIIS,

Ductu L. 2. & 4. C. de Precib. Imper. off. & L. fin.
C. qv. bon. ced. poss.

Quam

Consensu & autoritate Magnifici Jctorum Ordinis
in illustri hac Viadrina

P R Æ S I D E

MAGNIFICO, NOBILISSIMO, CONSULTISSIMO
atq; EXCELLENTISSIMO

Dn. JOHANNEN BRUNNEMANNO,
Jcto, Serenissimi ac Potentissimi Dn. Electoris Bran-
denburgici Consiliario, Decretalium Professore celeberrimo nec
non Amplissimæ Facultatis juridicæ Ordinario & h. t.
DECANO Spectabili

Dno. Patrono, Præceptore ac Promotore omni
observantia colendo

PRO SOLITIS IN UTROQ; JURE HONORIBUS OBTINENDIS
Publico sstis Exami

GEORG CONRAD SCHVVICK,

Sonnenb. March.

IN AUDITORIO JCTORUM

horis ante & pomeridianis,

Die 2. Octobr. Anno 1668.

Prelo FRIDRICI Eichorns.

PER-ILLUSTRI ac GENEROSISSIMO

VIRO ac DOMINO

DN. LAURENTIO

CHRISTOPHORO SOMNITZ,

Serenissimi & Potentissimi Ele-
ctoris Brandenburgici Consiliario Status intimo,
Orientalis Pomeraniæ Cancellario, Ejusdemque
Ducatus Camerario Hereditario, nec non ditio-
num Lauenburgensis & Bütoviensis Præsidi,
Domino & Heredi in Grumsdorff, Drenau, Ger-
bero, Speck, Masso, Brötz, &c.

*Dnn. Patronis ac Me-
aturnum*

Felicitatem pe-

Obsequiorum-

ILLUSTRI ac GENEROSO
VIRO ac DOMINO
DN. FRIEDERICO
DE JHENA,
Serenissimi & Potentissimi Ele-
ctoris Brandenburgici Consilia-
rio Status intimo &c. &c. Do-
mino & Heredi in Buch,
Carou &c. &c.

*canatibus meis
venerandis.*

rennaturam

que Promptitudinem.

U Numquemque mortalium
sibi blandiri iniis, quæ fini
suo, vitæ ratione habitâ, desti-
nata esse amat, prudentiores in-
ter viros abunde constat. Verùm
vanis blanditiis se captum esse
interiori dolore persentiscet,
nisi summorum virorum, qui-
bus etiam, ut primæ sortis ho-
minibus, in sevit DEUS amorem
communicandæ cum aliis sapi-
entiæ, punctum accedat. Diffi-
dentia enim, multos ut studio-
rum peperit desertores, ita infe-
licem actionum in hac vitæ sce-
na catastrophem observabimus,
specta-

ſpectatoribus non applaudenti-
bus. Varias hinc artes addiſcere
juſſit neceſſitas, ita, ut ex natu-
ræ ſuæ imbecillitate humi repen-
tes aliorum potentiâ emergere
allaborent. Hac fini Aquila-
rum beneficio viliffimum vola-
tilium genus ſolis ſplendorem li-
beriori volatu excepiffie, nõ ſine
doctrinæ myſterio, Antiquitas
poſteritati commendavit. Ego
hæc ſingula penitus contem-
plans, pari ratione nihil humani
â me alienum ſentio. Summos
enim, quos Academia decerne-
re ſolent, honores meditando
) (3   ſum-

summos desidero viros, qui suo
applausu studia mea numeris su-
is absolvant. Mutila & manca
autoschediasmata mea mane-
būt, nisi splendor aliunde ex vo-
to accedat. Vos itaque, ANIMÆ
ILLUSTRES, succurrite feliciter
meæ tenuitati, applaudite be-
nevole mihi in hac scena consti-
tuto. Equidem favore summo,
identidem eundem temeritatis
quadam specie sollicitans, abuti
videor; diu enim in ære vestro
sum, nunquam libertationem
meditatus. Verum ad debito-
rum sortem in præsens quasi re-
da-

3
dactus sum, qui, nulla liberatio-
nis spe affulgente, ex principis
gratia indulta, quæ vocant, mo-
ratoria, creditoribus suis com-
miseratione digni opponunt.
Offero & Vobis, VIRI PRINCIPES,
gratiæ rescripta, gratiam vestrã
aucupaturus. Suscipite eadem
benevolè, dumq; nihil habent,
quo vobis commendentur, æsti-
mate cultum, quo Vos, AUGUSTI
PRINCIPIS CORCULA, pio & obse-
quioso affectu veneratur

V. Præillust. & Illustr. Generosit.

Devotissimus Cliens

GEORG CONRAD SCHVVICKE

Arces Palladiæ primùm Parnasside lauro
 Cinxerunt vigilem Civem, magnæque capacem (a) V. Zuing.
 Virtutis, cujus sanxit prudentia mentem. (a) theatr. p. 1003.
 Fulmineo solitum quondam contendere cursu,
 Victorem excepit devinctum tempora lauro
 Arbitr. (b) Et Reges sunt ornamenta Poëtis (b) Idem
 Largiti, lauros, & multæ laudis honores. p. 1004.
 Promeruit Cedrum, Cedro qui digna locutus.
 Ut piscem è liquidis penetralibus evocat esca:
 Atque sui fulgore suo perducit amorem
 Aurum: sic animum generosum invitat honoris
 Et tituli splendor; Virtutis nobile nomen,
 Et par ingenio pretium, Popularibus auris
 E contra valdè gaudent, mendacis & oris
 Blanditiis angusti animi: nam curta supellex;
 Desperat palmam, deridet pulpita: sicut
 Contemnit vulpes, quæ attingere poma nequivit.
 En nostri SCHWICKI mens est generosior, ille
 Sollers aggressus Musas, & mille labores
 Sustinuit, studiis vigiles transmittere noctes
 Gavisus, libros oculis animoque sequaci
 Evolvens hausit, quæcunque recondita chartis
 Induperatoris, Baldi, Paullique relicta
 Justitiæ Procerum: Colophonem imponit amico
 Parnassi Intuitu studiis condignus, honores
 Inque Viadrinis titulos deposcit Athenis:
 Nobilitate loci motus, famæque Virorum
 Tantorum, ingenii quorum cælum omne vacavit:
 Quos decorat doctrina gravis, quos grandior ætas.
 In multos annos vivat condignus honore,
 Atque actus ejus comitentur commoda plura,
 Quam quot Pactolus rutilas despumat arenas:
 Fortunata ipsi jubeat DEUS, omnia cedant.

Affectus testandi gratiâ inter occupationes deproperabam

FRIDERICUS MÖLLERUS, D.

Serenis. Elect. Brandeb. Consiliarius
 & Archiatr.

FELICITER.

Quam dura debitorum olim fuerit conditio, neminem, nisi in antiquitatum Romanarum historia hospiti, latebit. Nam ut alios, qui Sexcenti adduci possent, silentio pro temporis ratione transeamus, unus nobis erit instar omnium *ALEXANDER ab ALEXANDRO*, qui in tranquillibus & verè genialibus diebus, quos ad semestre illud spatium Tiraquelli adjunxisse juvabit, *lib. 6 c. 10. p. m. 343.* iniquissimum sævæ atrocitatis immanitatisq; decretum ex authentico legumlatorum Rescripto adumbrat, cujus Vestigia cum aliis succinctâ methodo sequitur *Nobilis. & Consult. Dn. D. Stryk in Dis. de benef. dation; in solutum, cap. 1. n. 2. 3. & seq.* quem, ne nihil antiquitatis penitus ignoretur, monente nostro Imperatore *§. 1. Inst. d. Testament. ordinand.* adiisse & Saxonici hocque in casu rigidioris juris reliquias penitius considerasse utilitatis haud erit pœnitendæ. Verum quântis mutationibus jure humanitatis (vaden-

A

te hic

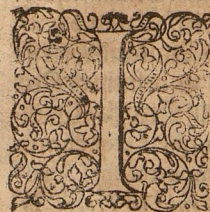

te hic juris antiquioris rigor obnoxius fuerit, varia Rerumpublicarum periodi docent; nullum enim seculum absque hujus juris correctione transactum fuit, ita, ut procedente tempore leniora eaque benigniora remedia in sublevandis debitoribus nunquam non adinventata fuerint. Silemus varia debitorum beneficia, imprimis L. Juliam, quæ debitoribus absque sua culpa paupertate laborantibus indulgit, ut cedendo bonis vinculorum, servitutis carcerisque injurias subterfugere possent, *l. 4. ff. d. cessione bonor. junct. a. l. r. § 7. Cod. qui bonis ced. poss. V. Vesenb. paratit. ff. tit. de Cessione bonor.* Nobis indeducendis moratoriiis, quæ vocant, indultis deludare in præsens placet, & tanto magis, quanto majorem hisce obaratis temporibus frequentiam eorundem observare licet. Commendat nobis hoc studium summa induciarum æquitas, quippe quæ Creditori unicuique jus suum salvum relinquens, debitoris tantummodo obligationem suspendit, & ab impetitione ad tempus securitatem præstat, quæ omnia nostras theses, quæ non tam oleum & lucernam, quàm maturantis & temporis angustia exclusi hominis studium redolebunt, fugitivo oculo perlustranti diffusiora apparebunt. Tu, DEUS summe, esto nobis principium, medium & finis !

Th. I.

THES. I.

Lnitio nostræ disquisitionis facta, induciarum vocabulum diversimodæ denominationi subiectum apparet; quidam in eo denominationis rationem sitam esse volunt, quod debitor ab exactione Creditoris immunis sit & quasi pace gaudeat, ad exemplum induciarum bellicarum & nomen exinde, quod in diem dicantur, id est differantur *Calvin. in Lex. jurid. vocab. Inducia.* acceptum placet. Nonnulli hoc beneficium præscriptionem vel exceptionem moratoriam saluant *l. 2. Cod. d. precib. Imperat. offer.* quia exactionem & petitionem Creditorum moratur, id est retardat, impedit, differt & ad finem usq; induciarum suspendit, *Manz. in patroc. depaup. debit. Decade 4. qu. 9. n. 7. & Besold. ibi alleg.* morari enim propriè pro differre & retardate accipitur *l. 6. ff. d. usu & usufr. Legat. verb. moratus esset in ea dand. l. 5. §. 1. ff. ut Legat. servand. causa caveat. ibi: si petitionis dies moraretur l. 91. §. 1. ff. d. V. O. ibi: moratus est solutionem. l. 7. C. d. his qui accusare poss. ibi: cognitionem moratur.* Licet alias in latiore significatione hinc inde in iure pro habitare etiam accipiat *l. 13. §. 1. ff. d. Aliment. legat. l. 2. §. 4. ff. d. his qui notant. infam.* Aliis vocabulis à Jctis etiam dicuntur ejusmodi diplomata, Literæ induciales, dilatoriaræ & moratoriaræ; literæ gratiaræ, ab eo quod gratiam seu beneficium contineant; securitatis, quia in iis securitas, de non inquietando intra certum aliquod temporis spatium obratis debitoribus conceditur. Ab aliis Literæ status, indulta moratoria, Exceptiones mercatoriaræ, Laxamenta, Literæ Respiti seu respirationis, ex eo, quod re-

spirare faciant substantiam debitoris, vocantur. *Carpz. in Afl. debitor. th. 62. n. 60. Manz. d. Tract. Decad. 4. qu. 9. n. 12. Germani vocant, Anstand Brieffe Guil. 2. obs. 46. n. 14. Vehn. Observat. pract. d. v. s. verb. Anstand Brieffe ideo weil die Exaction der Schuld bis zu bestimmter Zeit anstehen bleibt. Moratorien / Schutz Brieffe / Quinquenneln; quia communiter ad quinque extenduntur annos. Eiserne Brieffe & qui eas impetrarunt, Saxones vocant eiserne werden. Chilian. König in Proceß judiciar. cap. 2. n. 13. exratione, quod nempe ferrei fiant seu ferreo quasi pectorali firmentur Creditorum contra exactiones, & quamdiu tali diplomate circumdati repertiuntur, adversus judicarias molestias & excutiones securi & impenetrabiles sunt. *Manz. d. Tract. Decad. 4. qu. ix. n. 6. Guil. Anton. Freundenberg Tract. de Rescript. morator. concl. 4. n. 36. Mevius in discuss. Levam. inop. debit. cap. IV. Section. VIII. n. 1.**

THES. II.

Explicata nominis Varietate descriptionem moratoria præscriptionis formamus talem; Quod sit beneficium, quo debitoribus, qui absque sua culpâ facultatibus lapsi sunt, petentibus ex æquitate à summo vel Territorii Principe, vel quandoque ab ipsis Creditoribus ad certum tempus solvendi dilatio indulgetur. Dicitur quod sit *beneficium*, quia utraque dilatio, tam ea quæ à superiore, quam quæ à Creditori-

ditoribus fit, eo commodè comprehendi potest. Et quamvis simpliciter & per se beneficium dici non mereatur, tamen comparativè ac respectu majoris mali evitandi, cum repellat tam verbales quam reales Creditorum molestias maximè hac nominatione includitur. Dicitur porro *ex aequitate concedi*: Non minus enim ratio juris naturalis & legis divinæ, quam & Christiana charitas *Thessaur. decis. 186. n. 2. & 3.* desiderat, ut misereamur eorum, qui nullà suâ culpâ, sed tantum fati infelicitate, inopia sentiunt miseras; imo nihil æquitati convenientius quam afflicto ulteriorem non addere afflictionē. *l. 14. ff. d. off. Præs. l. 9. §. 2. ff. ad L. Pompej. de parricid. l. 28. C. de Episcop. audient.* Unde magnam esse pietatem, quæ pro paupertate facit, patet *ex l. 74. §. 1. ff. ad SCl. Trebell.* Idque eo magis, quia exactio debiti ad certum tempus tantum suspenditur & differtur, *arg. l. 2. Cod. de Precib. Imp. offerend.* ut interea paululum respirent Debitores & de rationibus solvendi eo melius sibi possint prospicere. Hinc magnam conquerendi causam Creditores allegare nequeunt, cum grave aliquod dispendium exinde ad eos non perveniat, sed sit tantum mora modici temporis, quod nec magnum damnum nec grave præjudicium affert *l. si debitori 21. ff. de judiciis.* Imprimis, cum semper memores esse debeamus egregii illius moniti JCrī Ulpiani in *l. 33. ff. d. Usuris* ubi docet: Creditorem se non debere acerbum exactorem præbere, nec contumeliosum, sed moderatum & benignum & cum instantia humanum. Neque Creditor cum sacco semper debitorem adeat, sed temperamentum aliquod temporis ipsi admittat *l. quod dicimus 109. ff. de solut. & liberat. & l. si servus 25. ff. d. pignorat. actione*, & licet quibusdam Creditoribus id minus gratum, propter clementiam à nobis

fancitum inquit Imper. *Novell. d. fidei. 4. c. quod aut. 3.*
Hinc *Me vius in discuss. Levam. inop. debet. cap. 4. Sect. 8. n. 2.*
Non opus est, inquit, prolixius de jure talium induciarum
disputare, postquam ea videmus exigi à necessitate, (vade-
ri per humanitatem, deberi ob æquitatem, negari non
posse sine immanitate, non impugnari sine malignitate,
indulgeri cum Creditorum utilitate, approbari justa ra-
tione, exerceri ubique in orbe & velut ex Gentium con-
sensu, corroborari Civitatum Legibus. Et quidem sub
Imp. Romano minus dubii habentur juris, cum L. L. pu-
blicas receptæ & probatæ sint. Non minus antiquioribus
Justinianæi juris Voluminibus insertæ *l. quoties 2. l. uni-
versa. 4. d. Prec. Imperat. offerend. l. fin. Cod. qui bon. ced. poss.*
quam & recentioribus Imperii constitutionibus confir-
matæ apparent: *videat. Reformation guter Policcy d. An.*
1548. tit. von verdorbenen Kauff-Leuten §. und nach
dem sie zu Zeiten ic. Policcy Ordnung in Franckfurt
de Anno 1577. §. wenn auch solche. ic. Quid? Quod
per Germaniam ab omni ferè ævo talia frequentata repe-
riamus rescripta.

THES. III.

Descriptioni commodè divisionem subjungimus,
dividentes Moratorias in publicas & privatas. Publicæ
dicuntur, quæ publica Magistratus autoritate splendent
l. 45. ff. de Jure fisci. l. 2. & 4. Cod. de Precib. Imperat. off. &
illæ nat' εζοχην rescripti moratorij nomine veniunt. Pri-
vatæ quæ, privatim à Creditoribus conceduntur *l. fin.*
Cod. qui bon. ceder. poss. arg. §. 10. Instit. de Exceptionib.

THES. IV.

THES. IV.

Non unius tamen ejusdemque naturæ sunt, si causam
 efficientem accuratius consideramus; sed diversi-
 tatis quoque ratio in concessionis modo apparebit; Mo-
 ratorias enim publicas olim solus Imperator seu Prin-
 cepts summus concedebat *l. 2. & 4. Cod. de Precib. Imper.*
offer. l. fin. Cod. qui bon. ced. poss. quod & probare videtur
 Reformation guter Policey = Ordnung zu Augspurg
de Anno 1548. d. 1. Von verdorbenen Rauff-Leuten ibi
 und nach dem sie zu Zeiten bey den Römischen Käysern
 und Königen Moratoria oder Quinquenneln außbrin-
 gen ic. Policey = Ordnung zu Franckfurt *d. Anno 1577.*
d. 1. 23. §. ult. ibi so meinen wir hiermit ernstlich / und
 wollen daß ihnen solche Moratoria hinfuro nicht mehr
 gegeben werden sollen / wir oder unser Nachkommlinge
 Römische Käyser oder Könige. *ic. Lampad. in Rep.*
Romano Germ. p. 3. c. 14. n. 2. Johann. Theod. Spreng. in Juris-
pr. publ. p. m. 77. & 223. Herm. Herm. in fasc. J. P. c. 11. n. 106.
 Hocheramen nequaquam reliquis Principibus ac Statibus
 Imperii eandem in Territoriis suis denegare facultatem,
 fas erit, quippe qui præminentibus Imperatori indultis
 coruscant & vigore jurium territorialium, secundum
 vulgatam tam in foro quam in Scholis tritam Regulam.
 Dd. ea omnia indistrictibus suis expedire valent, quæ Im-
 perator in universo exercet Imperio *Dd. ad L. postlimini-*
um 19. ff. d. Capt. & postlimin. revers. Theod. Reinking. d.
R. S. & E. Class. 5. c. 6 n. 31. præsertim in causis civilibus li-
 berum disponendi habent arbitrium, wie es in Credit
 Sachen mit ihren Unterthanen zu halten *R. I. d. An. 1654.*
d. l. 9. sehen demnach. Hinc restatur Magnif. & Excell.
Dn. Prasfes ad L. univers. C. d. Precib. Imp. off. circa fin. Sere-
nissimum

nissimum & Potentissimum Electorem Brandenburgicum non semel ejusmodi moratoria statibus suarum Provincia- rum clementissimè concessisse. De Civitatibus Imperialibus ac liberis idem statuit *Matth. Steph. d. Jdictione lib. 2. n. 54. & seqq.* quæ quamvis Personalibus Principum juribus sint destitutæ, realia tamen Superioritatis jurâ seu Regalia suis in territoriis habent & eandem, quam alii status in sua Republ. potestatem *Gail. 2. Observ. 57. n. 7.* præprimis in hoc casu *d. R. Imp.* Insignem tamen, ratione subjectorum inter moratorias generaliter ab Imperatore concessas, & Speciales datas à Statibus deprehendere hic licet differentiam, scil. quod Imperatoris sint universales & in universo Imperio vim habeant ac observentur ab omnibus & adversus omnes: Illæ verò inter fines territorii Principis, à quo impetrantur, effectum saltem habent, cum aliis extra suum territorium jus dicere seu præjudicare nequeat *arg. l. 239. ff. d. V. S. l. fin. d. Jdict. Treutl. Volum. 1. Disp. 4. th. 5. Lit. C. ibique Bachov.* Ideoque nec debitores aliis in judiciis adversus arresta similesque processus per hæc tuti sunt, nec Creditores concedenti non subjecti observare tenentur, neque cum adjudicium Superioris causa devenit, juxta illa proceditur aut pronüciatur. *Hilliger ad Donell. lib. 22. cap. 9. lit. f. Schaffhausen. in disp. de Prescript. morat. assert. 11. in fin.* Quibus igitur plenior placet securitas, ea apud supremum Imperii Dominum quærenda est.

THES. V.

Utrum verò Princeps incisci & invitis Creditoribus moratoria concedere possit, non caret controversia. Negant alii: Nobis affirmativa placet. 1. Quia Princeps

Princeps ex plenitudine potestatis hujusmodi dilatorias supplicanti debitori ex justis causis concedere prohibitus dici non potest, cum istis concessionibus nihil juris Creditoribus auferat, sed jus quod habent iis servet, licet executionem ejus, prout ipsi æquum atque ipsis Creditoribus utile esse videt, ad tempus aliquod remoretur. Princeps enim moveri debet Supplicationibus miserabilium debitorum, dum non contra jus quicquam petunt ac postulant *L. 7. C. d. divers. rescript.* Imo si Princeps ex justa causa potest tollere jus patris præsertim si jure Civili jus illud quisitum, princeps enim supra jus Civile est *Anton. Tessauro. Dec. 15. n. 4. & Decis. 83. n. 3. Petrus Anton. de Petra d. jure quas. per Princip. non toll. c. 28. n. 38. Augustin. Beronius vol. 1. Consil. 76. n. 116. seq. & Vol. 2. cons. 177. n. 7. 9. & 17. it. Vol. 3. cons. 147. n. 3. Jacob Menoch. Cons. 158. n. 36. & Consil. 250. n. 79. 80. & 105. Hieronym de Cævallus. spec. opin. commun. contra comm. Tom 2. qu. 578. & 579. Dd. per L. si contra jus vel util. publ. Myns. cent. 5. obser. 97. n. 4. Gail. 2. obs. 56. n. 1.* multo magis poterit dilationem quandum juris alterius indulgere, cum concedendo moratorias, non permittit debiti abolitionem, sed puram ac nudam dilationem, cujus natura hæc est, ut actionem differat, non tollat. Justam autem commiserationis causam esse nemo negabit, ut bello vel simili casu fortuito depauperatis induciæ concedantur *Matth. de Afflict. decis. 377. in pr.* maximè cum hic & verteretur bonum Reipublicæ, cujus interest, ne subditi prorsus depauperentur *Novell. 8. in pr. §. consideravimus Mantz. d. Tract. Decad. 4. qu. IX. n. 27. & 28.* Interim Creditoribus, si forte eorum quidam Rescripto se gravatos prætendant viam juris præclusam esse nolimus: Illud enim quod dixi, demum obtinet in causa primæ concessionis & Rescripti principalis, cui semper in est

B

clau-

clausula, si ita est, & preces veritate nitantur, non vero in
causa approbationis & verificationis, quæ plerumque
concessionem principales subsequi & à Principe ad iudices
inferiores remitti solet, ubi ex acta cognitio instituitur.

THES. VI.

Publicarum concedendi ratione in levi manu dum at-
tigimus, ordo divisionis nos vocat ad privatam indu-
ciarum constitutionem, & respectu harum Creditori-
bus disponendi arbitrium esse ex th. 3. constat, non quidē
ratione superioritatis, neque jurisdictionis, sed ratione
sui juris, quod habent ad rem. Cum enim liberam quis-
que de bonis suis habeat dispositionem possitque vel par-
tem debiti vel etiam integrum debitori remittere, quid
ni Creditoribus ex necessaria infortunii causa facultatibus
lapso debitori solutionis dilationem concedere liceret,
maximè cum & hic humanitas Creditorum quam *J. Crus*
in l. 33. ff. d. Usuris desiderat, eorumque exinde redundans
utilitas, quæ in eo consistit, quod finito induciarum
induciarum tempore debita sua integræ recipiant, coope-
rentur. De hoc autem dubitatum fuit, si quidem ex Cre-
ditoribus voluerint dare inducias quinquennales, quidā
verò velint cessionem eligere, quoniam sint audiendi? Et
decidit hoc imperator satis distinctè *in l. fin. Cod. qu. bon.*
ced. poss. addatur Magnific. & Excell. Dn. Brunne mann. Com-
mentar. in hanc Leg. ubi sic explicat Legem. Titius ob-
rutus est are alieno, ideoque petit sibi consensu Credito-
rum dari quinquennales inducias, idque citatis Credito-
ribus. Sed quidam Creditores nolunt consentire in
inducias, sed urgent cessionem bonorum, alii autem in-
ducias. Queritur quid hic iudici sit faciendum? Et Re-
spond.

pond. attendendam esse quantitatem, ut si Creditores, ab una parte ab maiorem quantitatem debitorum sibi habeant obstrictum, horum voluntas aliis præponderet, v. g. Si quis mihi debeat 1000. aliis tribus Creditoribus tantum 100. hoc Ego præponderem solus *Mantz. d. l. n. 18.* & quamvis hoc quoad verborum sonum duriusculum videatur, cum tamen ipsius magis intersit, & merito ipsius major debet haberi ratio per text. express. *in l. Majorem 8 ff. de pactis*, quam legem præmore suo accuratè diversimodè tam quoad debiti remissionem, quàm induciarum, concessionem explicat & plura huc facientia cumulat *Magnificus & Excell. Dn. D. Rhetius Doctor ac Patronus meus etatem usq. colendus in Disp. erudit. de non gratificando e. 4. & s. jung. l. cum bona 16. ff. d. Reb. autorit. judic. possidend. Mantz. d. l. n. 18.* ubi dicit, non ex frequenti ordine Creditorum sed ex quantitate debiti causam trutinandam. Deinde si par est quantitas, quod tamen rarè sit, tunc attendendus numerus Creditorum, ut plures numero Creditores concludant *l. 8. ff. d. pactis Mantz. d. l. n. 21.* Si æquales sit numerus, dignitatis habenda ratio *d. l. 8. ff. de pactis. Mantz. d. l. n. 25.* Si verò in quantitate debita & in numero Creditorum est æqualitas, præferendi sunt qui ad humaniorem inclinant sententiam, non cessionem exigentes, sed inducias indulgentes *d. l. fin. Cod. qui bon. ced. poss. l. majorem 8. ff. d. Pactis. Magnif. D. Pras. d. l.*

THESES. VII.

AN autè major pars prolubitu prodiga esse possit in indulgendis dilatoriis, sine ulla consultatione cum minori, non levioris disquisitionis est? Negativa nobis arri-det: Omnes enim debent citari, convenire consentire *l. 7.*

B 2

8 ff.

§. ff. d. Pact. ubi dicitur ita demum paxio creditoribus oblatre videtur si convenerint in unum & communi consensu declaraverint, quora parte debiti contenti esse velint *l. fin. C. qui bon. ced. poss. §. fin. ibi ut omnibus in unum convocatis* huc facit quod semper illi, de quorum præjudicio agitur ad actum citari debeant *l. 47. ff. d. Re Jud. & l. 39. ff. d. Adopt.* idque eò magis si eorum præsentia, alios in aliam sententiam possit per movere *l. 97. ff. d. recept. qui arbitr. recep. Strach. Tract. d. Decret. p. 6. n. 9.* Quod si autem per contumaciam rite à magistratu vocati, comparere, nolint pro præsentibus & consentientibus habentur, & præsentis actum perficere possunt. *Rebuff. d. lit. dilat. art. 1. gloss. 1. n. 55. l. 13. §. 4. C. d. judic. Auth. qua in provincia vers. se nec ipse C. ubi d. Criminib. ag. oport. Novell. 69 cap. 3.*

THE S. VIII.

CAulam efficientem excipit causa impulsiva, qua Princeps ad concedendas inducias movetur, eaq; est debitoris ære alieno oppressi legitima petitio & supplicatio *l. 2. junct. a rubr. C. d. precib. Imp. offer. & d. l. ult. verb. cum solito more à nostra Majestate petitur. C. qv. bon. ced.* Non petentibus enim dilationes haud solent concedi *l. 1. ibi posulanti dare convenit C. d. dilationib. l. 31. ff. d. Re judicat. l. 2. ibi si petantur C. ut intra certum tempus.* Nec magistratus etiam inferiores regulariter officium suum impertiuntur, nisi fuerint implorati *l. 4. §. 8. ff. d. damn. infect. ibique Gothofr.* Cumque concessio hæc contineat beneficium, ut elucescit ex *ih. 2.* sequitur illud omnino petendum, cum invito & nolenti non conferatur *l. 19. §. 2. ff. d. donat. l. 69. ff. d. R. 1.* atque hinc est, quod rescripta hæc non motu proprio, sed ad instantiam debitoris supplicantis concessa.

cessa præsumuntur *c. si motu proprio 23. d. præbent. in 6. c.* non enim scribitur, nisi scribatur, nec aliter rescribi solet, quã peritum est *l. 1. c. d. precib. Imp. offerend. l. 1. C. d. divers. Rescript. l. 15. C. d. transact.* licet non semper ad voluntatem & instantiam partis *Rescrib. in paratit. C. de precib. Imperat. offer. n. 2.* quod tamen ita procedere explicat Reinking. *d. R. S. & E. l. 2. Class. 2. c. 8. n. 17.* si Rescriptum principaliter ipsius partis interesse respiciat, secus verò si publicam utilitatem, veluti si dilatio uno eodemque tempore omnibus & singulis debitoribus per Rescriptum concessa sit, hoc enim casu princeps non ad debitorum singulorum instantiam, sed attentã communi eorum calamitate rescripsisse præsumitur, vel si exprsè clausula, motu proprio, rescripto inserta reperitur.

THES. IX.

DE causis tam efficientibus quam impulsiva huc usq; ductum, sequitur ut ad subjectum ipsum seu personas quibus induciã justè conceduntur, transeam. Er dantur præprimis Mercatoribus obnoxiiis ratiociniis & necessitatibus *Recess. Imperii de Anno 1548. & 77. t. 1. von verdorbenen Kauff-Deuten.* Generaliter verò omnibus calamitosis debitoribus infortunio quodam, ut pote incendio, ruina, naufragiis, deprædationibus, furtis &c. vexatis, textus enim in *l. 2. l. 4. C. d. precib. Imperat. offer. & l. fin. C. quiboz. ced. poss.* loquuntur indistincte, deinde ratio ac finis hujus beneficii unus idemque est, scil. ut tempore induciarum respirent, sibi que pingviorem procurent fortunam. Neque tantum privati debitores, sed etiam Universitates beneficiũ hoc implorare possunt, si per temporum injuriam eam in calamitatem devenerit, ut si-

ne suppetiis eluctari & ad meliorem fortunam revenire,
non possit, sicut id præjudicii firmat *Anton. Faber Cod. suo*
l. 1. tit. 9. de sn. 18. & Matth. de Afflic. decis. Neapolit. 377. pr.
Dicta enim L. L. Cod. sunt generales & de quibusvis debi-
toribus loquuntur, Constitutio autem generalis non tan-
tum personas singulares, sed & universitates & Collegia
includit l. 22. ff. ex quibus causis major. l. 4. C. eod. l. 22. ff. de
fidejuss. neque potest dari diversitatis ratio, iniquum po-
tius foret, beneficia, etiam privatis concessa, Universitati
denegare, quam tamen non solum permultis privilegiis
de jure communi gaudere, sed & alias per se maxime esse
favorabilem satis superque constat vid. *Mantz. d. t. Decad.*
4. qv. IX. n. 29. Limn. in 1. P. l. 4. c. 8. n. 324. Ant. Fab. Cod. suo
lib. 1. tit. 9. definit. 18.

THES. X.

Dilatio autem hæc legalis non sine discrimine omni-
bus debitoribus obærat patet. Enimverò non-
nulli ea frui indignissimi censentur, quos inter primo lo-
co pono Decoctores, mercatores fallitos & bæcca rupto-
res, vulgo *Banckerottiret* qui suo vitio, oscitantia, aut
quovis facto spontaneæ sibi paupertatis authores sunt
Mantz. d. tr. decad. 4. qv. 9. n. 52. & luxu suo bona abliguri-
verunt, aliosque fruadulenter in paupertatem præcipita-
runt. Merito enim indignus est legis beneficio, in leges
qui committit *l. 37. in f. ff. de Minor.* & jura dolosis non
subveniunt *l. 51. ff. de Rejudicata l. 1. in pr. ff. de dol. mal.* nec
malitiis hominum indulgent *l. 38. ff. d. R. V.* ne cuique sua
prosit calliditas, aut ex delicto, conditionem suam faciat
meliorem *l. 11. §. ff. ad exhibend. l. 63. §. 7. ff. profoc.* Non
enim beneficium hoc præsidium est Dolosorum, sed aty-
lum Calamitosorum *R. J. de Anno 1577. tit. 23.* Unde in
hujus-

hujusmodi Decoctores severissimè animadvertere salu-
 tem esse mercaturæ probat *Strach. Tract. de Decoctorib. p. 3.*
n. 8. eosque carceribus mancipari utilissimum & necessa-
 rium judicat *Mynsing. ad S. ult. Instit. de Actionibus n. 19.* Rei-
 publ. enim interest, ne quis re sua mala utatur *S. ult. Instit.*
de his que sunt sui vel alien. Hinc quoque poenam eorum
 vides consignatam in nov. mandato Civitatum Hansea-
 ticar. Lubecæ impress. annoq; 1620. pro mulgato hac cum
 inscriptione: Mandatū wieder die Muthwillige Fallirer
 und Banquerottirer. c. ibi auff solchen Fall soll nach
 vorgehender Declaration nicht allein die Schand-Blö-
 ße über ihn geleutet sondern auch mit öffentl. anstel-
 lung an den Pranger / ewiger Verweisung und nach
 vermerckten Umständen / als ein Dieb an Leib und Le-
 ben gestraffet werden. c. 2. Mendaces, qui Creditori-
 bus debita repetentibus illud abnegarunt malitiosè, ac
 postea manifeste probationibus convicti *Mynsing. cent.*
2. obj. 15. n. 8. Tessaun. decis 186. n. 7. in fin. Trentacinqu. 3. pract.
resol. tit. de solut. resol. 1. n. 8. Ubi id in poenam mendacii
 receptam probant. Constat enim quod LL. mendacia
 severe prohibeant, mendacesque maximopere detestan-
 tur ac puniant *l. fin. C. d. de accusat & inscript l. etsi legibus*
pen. C. si contra jus vel utilitat. public. Exempla menda-
 cii ejusque poenæ si desideras vid. sis *Disp. de Mendacio ha-*
bita sub Magnif. DN. Præsidi Anno 1648. Thes. VII. VIII. &
IX. & seqq.

THES. XI.

Fugaces etiam & fugæ se accingentes beneficio in-
 duciarum non gaudent *Surd. decis. 307 n. 19. Hilliger*
in Donell. lib. 22. cap. 9. tit. m. Cum enim induciæ de-
 bitori-

bitoribus concedantur ut interea temporis respirare,
 & Creditoribus suis satisfacere queant, non videtur
 eò respicere promissisque stare velle, latebras & sub-
 terfugia quærens, huc facit quod omne privilegium & se-
 curitas de jure concessa intelligantur rebus in eodem sta-
 tu manentibus *l. 38. in pr. ff. d. solut.* & si contingat quidam
 de novo emergere, cujusmodi hic est factum debitoris fu-
 gæ se accingentis, novum etiam requiritur remedium.
l. 11. §. 8. ff. de Interr. in jure faciend. ibique Gothofr. Et quam-
 vis regulariter in causa pecuniaria seu debito civili debitor
 capi & incarcerari non debeat *L. 2. C. de Exact. tribut.*
 cum tamen nunquam magis Creditoribus metuendum
 ne credita perdant, quam si debitor fugæ se accingit vel
 jam sit fugitivus. Quapropter eum personaliter detine-
 ri, jura permittunt *l. 10. §. 16. x. que in fraud. Creditor. l. 7.*
§. fin. ff. d. Satisdat. Berlich. p. 1. concl. 73. n. 23. 24. & 27. Gail. 1.
Ob. 26. n. 1. & 2. Sed ita, ut Creditor captum non detineat
 ultra 20. horas, sed judicis custodiæ eum cradat *Coler. d.*
Process. execut. p. 1. 6. 2. n. 98. ne poenam incidat privati car-
 ceris *Rubr. cum l. un. C. d. privat. carc. Gail. 2. d. P. P. 2. n. 33.*

THES. XII.

Similiter generali rescripto moratorio non continen-
 tur qui ex causa delicti conveniuntur *Mantz. d. tr. De-*
cad. 4. qu. 9. n. 49. Tessaure decis. 182. n. 2. Anton. Faber. Cod. suo-
ris. 9. defn. 20. n. 1. præterquam enim quod indignum sit
 subvenire iis, qui culpa sua de pauperati sunt *l. ult. ff. qu. in*
fraud. Cred. & delinquentem in improbitate sua adjuvare
 commodumque concedere *l. 1. ff. de dol. mal. l. 31. ff. de Re-*
cept. arbitr. & malè merito succurrere, cum de jure ad dan-
 dum aliis exemplum puniri & in super egestate laborare
 debeat

debeat, uti dicitur in *l. 31. in fin. pr. ff. de pos. l. 6. in fin. ff. de custod. & exhibit. reor. l. 1. pr. C. ad leg. Jul. repetund.* Legibus etiam bene provisum est, per delicta ac reatum privilegia, si quæ delinquentes habent, prorsus amitti. *l. 1. C. ubi Senator. vel claris. l. 4. ff. quod cum eo, qui in alien. potest.* Neque enim principes delictis viam aperire *l. 2. C. de his qui ven. at at. sed iis omni studio obviare solent l. 13. ff. de offic. præs. id.* Confirmat hanc sententiam *Ordinat. polit. de Anno 1577. tit. von verdorbenen Kauff-Leuten verb: Daß sie auß unversehnen zugestandenenen unfällen in verderben gerahen.* *Matz. d. l. Menach. de arbit. jud. qu. cas. 203. n. 16. Thom. Grammatic. in addit. ad Matth. de Afflict. decis. 5. Nicol. Boër. decis. 349. n. 10. Strach. de decoct. p. 6. n. 20. Matth. Brun. d. cess. bon. qu. 26. pr. n. 4. 7. & seqq.*

THE S. XIII.

Amittitur etiam hoc beneficium proprio facto, v. g. cū huic beneficio in obligatione renūciatur *l. 46. ff. l. pen. C. d. pact. l. 41. ff. d. Minor. Nov. 136.* ex quibus constat, quod qui liber favori pro se introducto renunciare possit, & provisio hominis tollat provisionem legis *l. ult. C. de pact. cui accedit, quod beneficium hoc ut semel repudiatum redintegri non concedatur l. ult. C. de Conditionibus insertis. & semel jus suum remittentibus, ad illud regressus denegetur l. 14. §. 9. ff. de Edilit. Edict. l. 34. C. d. transact. l. fin. C. d. remis. pignor.* Unde & *Faber Cod. lib. 1. tit. 9. definit. 20. n. 15. cum Rebuff. tract. de lit. dilat. artic. 1. gl. 1. n. 27.* docent, Si quis renunciaverit impetrationi hujusmodi literarum ac dispensationi, & in literis postea impetratis fecerit mentionem de renunciatione impetrationis & non dispensationis, literas tanquam subreptitias, nullius esse momenti,

C

momenti, quo tamen casu cessio iis adhuc salva manet, renuntiatio enim unius remedii, non statim est exclusio alterius *arg. c. nullus plurib. 20. d. R. J. in 6. l. 8. ff. d. Except.* Secundo proprio facto hoc beneficio indigni censentur, qui inducias moratorias legitime quidem obtinuerunt, sed tempus iis praestitutum exire passi sunt, beneficio sibi indulto non utendo *arg. l. ult. d. feriis Hilliger in Donell. Lib. 22. cap. 9. Lit. m. Anton. Faber Cod. suo Lib. 1. tit. 9. defm. 20. n. 17.* Debitor enim sibi imputet, quod intra praesinitum temporis spatium iis non sit usus *L. quod quis 203. d. R. J. ubi damnum quod quis ex culpa & voluntate sua sentit, sentire non videtur.* Potius in dolo & maxima negligentia versari dicuntur ij, qui remediis oportunis, quibus commode fortunas suas reparare ac in meliorem statum restituere possent, non utuntur. *l. 29. in pr. l. 44. ff. mandat.* Iniquum autem est ex dolo vel culpa sua aliquem juvari vel etiam lucrum consequi *l. 12. ff. de fer. l. 3. §. 1. d. donat. inter vir. & uxor.* facit insuper, quod qui rescriptum aut privilegium sibi competens non usurpavit aut opposuit, cum id posset, tacite illi renunciasse censetur *l. 7. C. qui accusare non poss. verb. si agere intra praescripta tempora supersederit causa renunciasse intelligitur. c. cum olim 19. X. de censib. ibi: cui renunciasse tacite videbatur,* lapsus enim temporis praestituti renunciationis vicem obtinet *d. l. 7. C. qui accusare non poss. l. 6. C. d. remis. pignor. Berlich. decis. 50. n. 21. & decis. 143. n. 11. & decis. 154. n. 1. Köppen Decis. qu. 1. n. 53. ubi dicit qui permittit certum & definitum tempus praeterlabi, censetur juri suo renunciasse; idqueo magis, quod principum beneficia semper cum tacita hac conditione concessa intelligantur, si impetrans iis uti voluerit. Hering. d. fidej. c. 10. n. 495. Mantio. d. conject. ultim. volunt. l. 7. tit. 10. n. 33.*

THES. XIV.

T H E S. X I V.

Tantum de personis, quibus moratoria denegantur, nunc ad objectum seu debita, pro quibus ea concedi nequeant. Restrigitur enim hoc beneficium ex circumstantiis & quidem (1) ratione personarum, de quibus hæcenus (2) ratione debiti, interdum causam habentis ex alio aliquo privilegio. Et sic primò non extenduntur moratoria ad Creditores, qui onus mora ferre nequeunt, alias enim eorum jus non tam differretur, quam eveniret, v.g. si æque inopes vel pauperiores Debitoribus *Hilliger in Donell. lib. 22. cap. 1X. lit. m. Anton. Faber Cod. suo lib. 1. tit. 9. def. 20. n. 7. Matth. d. Afflict. decis. 377. Limne. l. 4. J. P. c. 8. n. 333.* imprimis quia Creditor de damno vitando certat, debitor autem cum damno Creditoris lucrum captare intendit, quo casu Creditori potius succurrendum est ex comm. Dd. sententia. *Besold. conf. 64. n. 70. Coler. de Process. Executivop. 2. c. 3. n. 126.* Cui autem probandi onus hoc in casu incumbat, an Debitori, qui Rescriptum impetravit, an verò creditori, qui se pauperiorem præterdit *vid. Anton. Fab. d. l. n. 7. Matth. de Afflict. decis. 377. n. 4. & seqq. Rebuff. de lit. dilator. art. 1. gl. 1. n. 25.* Ubi notant, onus probandi incumbere Creditori, qui se dicit pauperiorem. II. Literæ moratoriæ non extenduntur ad debita Operariorum & mercenariorum vulgò Tag-und-Widloshner qui ex sudore suo & opera quotidiana se suosque alere ac sustentare solent *Hilliger in Donell. lib. 22. c. 9. lit. m. Mantz. d. tr. decad. 4. qu. 9. n. 64.* horum enim salarium in jure Divino *Lev. 19. v. 13. Deut. 24. v. 14. Tob. 4. v. 15. Mal. 3. v. 5.* Canonico *c. quicumque 12. qu. 2. c. immolans. 14. qu. 5.* & legibus civilibus aliisque juribus positivis maxime est privilegiatum, convenit enim juri atque æquitati, alteri

interviens, me sedem ut accipiat *Matth. 18. v. 10*, nemini-
que officium suum sit nocivum *l. 7. ff. Testament. quemad-
aper. l. 61. ff. d. furt.* Hinc & statutis plerorumque loco-
rum inligoi preferentia gaudet *J. Sax. Vandrecht. lib. 1.
art. 22. conf. Nov. Aug. p. 1. Const. 28. Jus Lub. l. 3. t. 1. a. 11.
Mantz. d. l. n. 64. & 65. Hillig. in Donell. lib. 22. c. 9. lit. m.*

THES. XV.

Tertio moratoria ad debita Ecclesiastica vel piarum
causarum non sunt porrigenda: *Magnif. D. Brunne-
mann. ad l. 2. C. d. Precib. Imp. offer. Mantz. d. l. n. 67. Hillig.
in Donell. lib. 22. tit. 9. l. m. Anton. Faber. Cod. lib. 1. t. 9.
def. 20. n. 10.* Ecclesia enim & pia causa in omni dispositio-
ne excepta censetur, eique perpetuo favetur, cum sum-
ma sit ratio, quæ pro religione facit *l. 43. ff. d. Religios. & sumt.
fun.* ideoque non est verisimile, Principem sub rescripto
generali ea debita comprehendere voluisse *c. cum in gene-
rali 3. de off. vicar. in 6. c. cum in generali si. d. R. J. in 6. Me-
noch. arb. jud. qu. 203. n. 20. Mantz. d. l. addatur Limne. lib. 4.
c. 8. n. 333.* ubi, licet, inquit, Rescripta moratoria Ecclesiarum
debita non comprehendant: Nolim tamen Ecclesiam
privilegium suum acerbè, contra summam paupertate op-
pressum, exercent: Ejus quippe proprium est, egenorum
rationem habere, adeo, ut pauperum causa res Ecclesiarum,
quæ alias regulariter commercium respiciunt *§. 7. & 8. Inst.
d. R. D. vendi & distahi possint Bartol. ad l. sancimus 21. n. 17.
C. d. SS. Eccles. Reinking. de R. S. & E. lib. 3. cl. 1. c. 3. n. 4. & seqq.
Bachov. vol. 2. disp. 20. th. 1. lit. 6.* Quarto non producuntur
hæc rescripta ad debita pupillaria *Magnif. Dn. Pras. d. l.
Mantz. d. l. Hillig. in Donell. lib. 22. c. 9. lit. m.* Minorum enim
ac Pupillorum maximus est favor, utpote in statu mi-
sera-

terabilium personarum constitutorum *l. unic. junct. rubr.*
C. quand inter pupill & vid. & ab ipso DEO tam serio fidei
 & protectioni principum commendatorum ut videre est
Exod. 22. v. 22. Esa. 1. v. 23. Jerem. 5. v. 28. Zachar. 7. v. 10. Sva-
 det enim naturalis æquitas, ut propter fragile & infirmū
 ætatis consilium, multis captionibus suppositum, multo-
 rumque insidiis obnoxium, iis succurratur *l. 1. pr. ff. d. Mi-*
norib9. Deinde Ecclesia & pupillus quoad concessa privile-
 gia æquiparari solent *c. 1. d. in integr. restit. Anton. Faber Cod.*
lib. 1. tit. 9. def. 20. n. 10. æquiparatorum autem idem est
 iudicium *Schneid. §. sed non usque Inst. d. Leg. arg. l. illud 37.*
pr. ff. de mort. causa donat. Card. Tusch. Lit. A. concl. 174. &
Lit. e. concl. 308. hinc humanius *Hilleg. in Donell. lib. 22.*
cap. 9. lit. m. generalibus quoque rescriptis pupillare debi-
 tum contineri putat, præsertim si ipsi pupillo sit, unde se
 exhibeat, nec ex dilatione grave dispendiū oriatur. Tunc
 enim major merito favor egestatis, quam ætatis. *Mantz. d.*
t. Decad. 4. qu. 9. n. 71. An numero pupillis egenas viduas,
arg. rubr. & l. unic. C. quand. Imp. inter pup. & vid. qui pro-
 pter honestatem, cui student ab Imperatore laudantur se-
 pissimè *Nov. 2. c. 3. Nov. 22. c. 4. Fr. Vivius l. 3. d. 454. n. 12.*
 & seqq.

THES. XVI.

Quintò excipiuntur debita fiscalia *l. 3. C. d. prec. Imp.*
off. Nov. 17. c. 7. §. 1. Th. Grammat. in add. ad Matth. de
Affl. d. 5. n. 5. non enim credendum, principem generali suo
 rescripto ea comprehēdi velle, cum ea quæ damnosa sunt
 fisco, censeantur esse subreptitia, ita ut nequidem postu-
 lari, multo minus impetrari debeant *d. l. 3. C. d. prec. Imp. off.*
 accedit quod debita fiscalia principis sint quasi propria ac
 C 3 privata

privata l. 2. §. 4. ff. *ne quid in loco publi.* unde & principis bona patrimonialia & fiscalia in jure æqui parari & parib9 privilegiis gaudere volunt *Dd. arg. l. 3. C. d. quadrienn. præscript.* in super salus publica exigit, ut debita fiscalia, ad ejus onera sublevanda, citissimè exigantur. *Nov. 17. c. 7. §. 1.* quapropter princeps contra se ipsum dedisse privilegium non præsumitur. *c. cum in generali. d. off. Vicar. in 6.* Sextò generali Rescripto non comprehenduntur debita futura quæ post impetratum rescriptum contrahuntur *Anton. Faber d. t. 9. def. 1. n. 2. & def. 6. n. 4. def. 16. & 20. n. 2.* quæ enim in præteritum aut præsens conferuntur privilegia, ultra intentionē constituentium, ad posterius non sunt extendenda *arg. l. 7. ff. d. aur. & arg. l. 24. §. 2. ff. d. liber. legat.* cumque tempore impetrati Rescripti nequidem de his cogitatum fuit, merito ad casus in cogitatos *arg. l. 9. §. 1. ff. d. transact.* & futuros non extenditur *Clem. ult. d. Rescript. arg. l. 28. ff. de liberat. legat.* Et verborum interpretatio fieri debet ratione ejus quod respexit is, qui protulit, non videtur autem eò respexisse Princeps qui concessit, est enim natura dispositionis generalis, ut intelligatur tantum concessa rebus sic stantibus *l. 8. ff. d. condict. causa data & futura non includit, sed in præsentem tantum operatur d. l. 7. d. aur. & arg. leg. l. 89. §. 1. ff. d. legat. 1. l. 34. §. 1. l. 41. §. 4. ff. d. legat. 3. Hillig. in Donell. lib. 22. cap. 9. lit. m. Mantz. d. l. n. 8. Card. Tusch. Lit. M. concl. 383. n. 5.*

THES. XVII.

SEPTIMÒ opponi nequit exceptio moratoria debitis juratis *Magnif. Dn. Præs. ad l. 2. C. d. prec. Imp. off.* hæc enim generali concessione non continentur, in tantum ut Princeps concedendo hujusmodi Rescripta generaliter, debito ju-

to jurato derogare voluisse non præsumatur. *arg. c. 19. X. d. Rescript. Farinac. in prax. Crim. l. 1. t. 4. qu. 22. Matth. de afflict. dec. 5. Boër. dec. 296. n. 5.* quia ejus dispositio generaliter loquens nõ trahitur ad calum, in quo intervenerit juramentum *afflict. d. l.* Sed non ineleganter hic quæritur, utram sit dicendus per jurs, qui certo die se soluturum juravit, prohibente autem paupertate non valuit? Quod negandum. *Ebert. Speckhan. cent. 1. qu. 37. n. 15. Gail. 1. obs. 142. n. 4. Mynf. 4. obs. 97. n. 7.* cum enim perjurium nihil aliud sit, quam mendacium jurejurando dolosè firmatum & species læsæ majestatis divinæ, quia perjurus pietatem ac religionē violat & nomine DEI abutitur *Hahn. ad Vvesenb. d. jurejur. n. 13.* perjurii pœnam non incurrit qui sciens fallere non videtur *l. 26. in f. pr. ff. d. jurejur.* nam is inquit ibi *Gothofr.* perjurii reus est, qui sciens scellit. Et hæc solennia erant jurisjurandi verba: Si sciens fallo, me Di-espiter salva urbeque arceque ejiciat, &c. Neque enim tam tristem casum extremæ necessitatis & infortunii ab initio contractus cogitavit, aut animo prævidere potuit, & promissio jurata recipit eam interpretationem, si res in eodem statu manent, *arg. l. 4. §. 1. ff. locati. L. fin. ff. ad Municip.* unde & ex causa de novo superveniente à jurejurando citra perjurii crimen recedere licet *c. quemadmodum 25. X. d. jurejurand.* ut taceam, quod à perjurio excuset necessitas *arg. c. si nulla 15. 23. qu. 8. c. presbyteros 32. dist. 50.* ea enim legem non habet *c. discipulos 26. de consecrat. dist. 5. c. 51. quis propter. 3. X. de furt. Hilliger in Donell. lib. 22. cap. 9. lit. m.* ibique *Covarruv. ad c. quamvis 2. d. pæc. in 6. p. 2. §. 5. n. 4. Fr. Pir. decis 38. n. 3.*

THES. XVIII.

THES. XVIII.

Astolent hic inquirere, cujus sit juramenti relaxatio, an solius Pontificis ac Peritorum Ecclesiasticarum, an verò & Principum. Et sanè (licet in casu proposito moratorum non tam aboleatur juramentum, quam potius ejus vires suspendantur, quia exinde principalis obligatio non tollitur, sed tantum ad tempus differtur, neque hic disputatur de viribus juramenti an, sc. id licitum sit, nec ne, sed tantum de ejus observantia & executione) neminem later, olim, ubi Pontifices Romani & Magistratus Ecclesiastici erant incogniti omniaque solis Imperatoris & judicibus secularibus suberant, jus relaxandi juramenta ad Magistratum politicum pertinuisse *l. 6. §. ult. ff. d. jure patron. l. ult. ff. qu. satisd. cogant. l. 38. in pr. ff. ad Municip. Postea Pontifices, nimia Principum coniventia, introducto Magistratu Ecclesiastico & peculiari suo dominatu, sibi solis hanc potestatem vindicarunt causasque juramentorum, tanquam spirituales & peccatum concernentes, ad se traxere *cap. novit. 13. X. d. judic. c. venerabilem. 34. X. de Elect. Successu tamen temporis iterum transit ad Imperatores Th. Gramm. dec. 12. n. 15. & Cameram Spirensim. O. C. p. 2. tit. 24. von Relaxation der Eyde Gail. l. 1. obs. 22. & 25. n. 2. Myrsing. cent. 3. obs. 99. Fachin. l. 3. contror. c. 13. Et de Principibus Augustanæ confessioni addictis minus dubitandum, cum ex constitutionis Religiosæ permissu, etiam Episcopali utantur potestate & ipsa negotia Ecclesiastica coram iis vel consistoriis eorum Ecclesiasticis tractandæ sint, Episcoporum & Prælatorum jurisdictione hac in parte suspensa Recept. Imp. de Anno 1555. August. S. damit auch oberührter beyder Religionsverwandten, c. Hahn. in not. ad VVesenb. d. jurejur. n. 14. Mantz. d. 17. n. 59.**

n. 59. *Wilhelm. Anton. de Rescript. Morat. concl. 30. n. 30.*
& *seqq. Reinking. d. R. S. & E. lib. 3. cl. 1. c. 9. n. 55.*

THESES. XIX.

DEinde ex conditione debiti generali quoque rescripto non continentur debita, quæ ita sunt privilegiata, ut moram solutioni fieri non conveniat *Hilliger in Donell. lib. 22. c. 9. lit. m. Boër. decis. 296. n. 4. Surd. decis. 323. n. 7. Anton. Faber d. l. def. 20. n. 12. Limna. in I. P. lib. 4. c. 8. n. 333. uti sunt (1.) Deposita, quod sine obstaculo restituendum l. 11. Cod. de pos. l. 1. §. 22. l. 7. §. 2. ff. eod. unde qui illud abnegat & restituere moratur, in dolo versatur d. l. 1. §. 22. ff. eod. l. 13. inf. h. t. & quidem omni tempore, quo depositarius voluerit restituendum *Gudelin. d. jure noviss. l. 3. c. 2. inf.* licet pactum intervenerit de certo die restitutionis l. 1. §. 45. ff. eod. *Hahn in not. ad VVesenb. tit. de pos. n. 5. vers. sine ulla mora (2.) Debita ex causa locati. Hilliger in Donell. lib. 22. c. 9. lit. m. Boër. decis. 296. n. 4. Faber. d. def. 20. n. 5. Limna d. l. quia acquisitio pensionum ex re locata fructibus & alimentis æquiparantur arg. l. 27. §. 1. l. 29. ff. d. hered. petit. Domorumque pensiones ad eod. privilegiatae sunt, ut certis poenis subjiciantur pensionem solvendam retinentes *Auth. sed jam cautum. Cod. de pos. Nov. 88. c. 2.* ut raceam, aliquando locatores ex ædium pensionibus sibi suisque victum atque alimenta querere, unde & loco fructuum esse dicuntur d. l. 27. §. 1. & l. 29. ff. d. hered. pet. alimentorum autem causam maximè favorabilem ex sequentibus jam apparebit. (3.) Debita alimentorum, quæ in jure, imprimis futura, causæ necessariae & vitæ subsidium dicuntur l. 1. C. d. oper. libert. l. 5. C. d. patr. potest. iisque deductis vel suspensis hominis vita consistens nequit l. 6. ff. d.**

D

ff. d.

ff. d. aliment. & ciba. leg. cum necare videatur, qui alimenta denegat *l. 4. ff. d. agnosc. liber.* quorum tantus favor, ut instar piarum causarum habeantur *l. 14. §. i. ff. d. aliment. & Cib. legat. Novell. 131. c. 13.* & feriatis diebus Prætor eorum causa adiri possit. *l. 2. ff. d. feriis.* Hinc non præsumitur, principem, ut iustissimum, in specie ad solvendum debitum alimentorum generali suo rescripto dilationem concessisse. Sed uti præmissum, obtinet hoc saltem in debitis futuris & si ea pauperi debentur, secus si Creditor sit dives, vel de alimentis præteritis agatur, utroque enim casu cessat ratio assertionis, quæ potissimum militat in alimentationis necessitate & ut vita à fame conservari possit. *His (4) subjungo causam studiorum,* quorum etiam maximus est favor, hinc expensæ studiorum, dicuntur necessariae, *l. 6. §. 5. ff. d. Carbon. Edict.* & studiofis competunt personarum miserabiliū privilegia, *Auth. habita. C. Ne. filius pro patre ib: de divitib. pauperes.* Cumq; causa hæc concernat utilitatem publicam, *d. auth. & §. fin. Inst. in præm.* generalia rescripta nullius hinc erunt momenti. Ut taceam causam hanc æquiparari piis causis *dict. auth.* iisdemque frui privilegiis quàm dos, de qua *Thef. seq. l. 4. ff. ubi pupill. educ. l. 12. §. pen. ff. d. administr. tutor. Limne. d. l. n. 333. Anton. Faber. d. def. 20. n. 11. Hillig. m. Donell. lib. 22. c. 9. l. m.*

THESES. XX.

CAusam studiorum excipiunt *(5) debita dotis Hilig. in Donell. d. l.* cujus causa nullam admittit retardationem *l. unie. §. 5. C. d. Rei uxor. act.* Recipubl. enim interest mulieres dotes habere salvas, propter quas nubere possunt *l. 2. ff. d. Jure dot. & Jctus in l. 1. ff. solut. matrim.*
Dotium,

Dotium, inquit, causa semper & ubique est præcipua, quia publice interest, dotes mulieribus conservari, cum dotatas esse foeminas ad sobolem procreandam replendamque liberis civitatem, maximè sit necessarium: Hinc in ambiguis pro dotibus assolent respondere *l. 85. pr. ff. d. R. I.* quæque benignior pro dote sententia in judicando obtinet *l. 9. §. 1. ff. d. jure dotium.* Per multa quoque singularia in favorem mulierum ratione dotis constituta videmus, de quibus *Mynsing. 3. obs. 3.* ubi potiora eorum privilegia recenset. *Et Vincent. de Franchis decis. 219. n. 2. & 3.* generalis, inquit, constitutio dotem non comprehendit *arg. l. 12. ad Sct. Vellejan. l. 18. §. 3. ff. d. allegat. l. fin. Cod. d. jure dot.* adjicit rationem: quia maritus ex hac dilatione maximum sentiret damnum, cum sustineat onera matrimonii & careret fructibus ex dote provenientibus. Neque (6) Rescripto generali compensatio debitorum comprehenditur *arg. l. f. C. de Compensat. Limne. d. l. n. 333. Anton. Faber. d. loc. desin. 13.* ubi præjudicium addit. Nulla enim ratio subest, cur Creditor contra debitorem beneficio induciarum gaudentem compensare non possit, atque huc pertinet, quod de æquitate compensationis *in l. 5. & 6. C. de Compensat. & in l. 3. ff. eodem.* dicitur scil. quod intersit potius non solvere, quàm mox solutum restituere, cum fieri possit, ut per inopiam debitoris vel alia de causa, inanis fiat actio, *Perez. ad Cod. d. n. 2.* quadantenus enim in dolo est, qui poscit, quod statim restitutus est *l. 173. §. fin. ff. d. R. 7.* aut aliqua exceptione elidi potest *l. 2. §. 2. & l. 12. ff. d. dol. mal. except.* Deinde facit huc & ratio ab *Anton. Fabro* adducta, quod aliud sit petere, aliud autem retinere, eamque probat *per l. 6. ff. d. Compensat.* ubi etiam id quod natura debetur, in compensationem venire dicitur. Ita etiam prohibitus

petere non censetur prohibitus retinere *l. 77. §. 28. ff. d. legat. 2. l. 33. ff. d. condict. indeb.* & facilius est retentio, quam actio *l. 1. in pr. ff. de pignor.* Unde & excipiendo opponere licet, quod agendo allegare permissum non est *l. 1. §. 17. ff. ad l. falcid. arg. l. 14. ff. d. in jus vocand.* & quamvis in *l. amplius non peti 15. ff. rem rat. haberi* etiam petere dicatur, qui compensat, id tamen non proprie, sed inspecto esse & fieri docet *Faber d. defin. 13. n. 4.* quia tantumdem consequitur compensando, quantum si peteret: at hic sermo est de eo, qui non absolute petere prohibetur, sed ad tempus tantum, nec ut debiti iacturam faciat, sed ne inquietet debitorem. *Vid. Faber d. l.*

THESES. XXI.

Denique nec ad *Edulia & commestibilia* in pleno, quod *ajunt, foro mercatuque comparata, moratoria exceptio extendenda.* *Hilliger in Donell. d. l. cap. 9. lit. m. Boër. dec. 296. n. 6. Anton. Faber. def. 20. n. 13.* Iniquissimum enim foret, & non minus utilitati, quam necessitati commerciorum damnosum, si emtor sumeret rem, & compellatus de solutione, hoc se vellet tueri privilegio *arg. l. 2. C. d. nundin.* Insimulque & rem & pretium retinere, quod à bona fide adeò alienum, ut nec expressa fieri possit *conventionel. 50. ff. d. act. empt. l. 11. 12. §. 18. ff. eodem.* Maxime enim necessarium est commestibiliū commercium, uti omnes negotiationes, quibus annonæ prospicitur, Reip, maxime sunt utiles & necessariae; ideoque summo favore prosequenda *l. 5. §. 3. ff. d. jure Immunit. l. 2. §. 1. ff. ad Leg. Jul. d. Annon.* unde & *l. 2. C. de nundin.* statim & in promptu solutionem desiderat. *Hilliger in Donell. d. l. Mantz. de tract. n. 76. §. 77.*

THESES. XXII.

THE S. XXII.

NE verò iusto diutius, aliis necessariis relictis, circa
 Objectum nostri thematis versetur, ratio quoque
 formæ pro temporis ratione habenda erit, eamque con-
 sistere volumus (1) in modo impetrandi (2) in tempore,
 durationis & (3) in constituenda cautione à parte debito-
 ris. (1) Quoad modum, debet hic fieri per libellum pro
 impetranda dilatione oblatū *Coll. arg. l. 44. tit. 1. lb. 101.* qui
 concludens esse debet & sequentia contineat (1) Suppli-
 cans sine dolo & fraude explicet casum fatalem, quo ad
 tenuiorem fortunam redactus sit, *P. D. d. Anno 1548 §. fin.*
& 1577. §. fin (2) casum illum sufficienter literis testimo-
 nialibus probet *P. D. d. libi es sey dann zuvor die Käy-
 serl. Majest. von der Oberkeit darunter sie geseffen ei-
 gentlich berichtet und vergewissert/ oder daß die Kauff-
 Leute gläubliche Uhr-Kunden fürgebracht ic.* (3) dicar
 se habere adhuc solvendi animum *P. D. §. f. solutionem
 autē præsentem esse impossibilem, nec aliter quàm post
 impetrata Rescripta fieri posse Mantz. d. l. n. 31.* cuiusmodi
 exemplum etiam nobis præbet *Diploma Frid. 2. apud Lim-
 nae. Jur. Publ. lib. 7. c. 19. ibi* Des allerunterhänigen
 schuldigen Erbietens ic. Hernacher ihre Creditoren/
 was sie dessen bey wehrenden diesen Zustand nicht ent-
 richten können/ nach Außgang desselben ihrer recht-
 mässiger Schuldforderung halber euffersten vermind-
 gens zuvergleichen ic. Hæc si desunt, rescriptum cen-
 setur obreptitiè impetratum & nullius est momenti, *Gail.
 lib. 1. Obs. 14. R. Imp. d. An. 1548. d. 1. ibi.* wo aber die.

D 3

TH. XXIII.

THESES. XXIII.

NUllum autem induciæ iterato concedi possint, non incommode hic quæritur? & licet Jcti communioribus ferè calculis statuatur, moratoria rescripta non nisi semel posse impetrari, post lapsum temporis non reiteranda *Mevius in discuss. leuam. inop. deb. cap. 4. Sect. 8. n. 18. Anton. Faber. in Cod. d. t. 9. defin. 1. n. 3. Finckelthaus. in diss. de morat. præscr. qv. 9.* cum ratio, quare concedantur, tantum sit, quod creditor ex mora modici temporis magnum damnum non habeat *L. 2. C. d. de prec. Imp. off. & L. 21. ff. de judic.* damnum autem maximè sentiret, si tempus aliud adhuc ei indulgeretur; accedit, quod in causis pecuniariis regulariter semel tantum dilatio indulgeatur, *L. 7. & 10. ff. de feriis.* & regulariter quælibet dispositio restringatur & consumatur in actu primo, ac de una vice solum intelligatur. arg. *L. 89. §. 1. ff. de V. S.* Attamen iidem concedunt, si iusta, rationabilis & urgentissima accedat causa, iteratò dilationem posse concedi. *Carol. de Grass. in Tract. de Except. c. 32. n. 11. Finckelthaus. d. qv. 9. & Mevius alleg. loc. V. Wilhelm Anton. de Rescrip. morat. concl. 56. n. 35.*

THESES. XXIV.

TEMPUS, quod debitoribus respirationis causa conceditur, quandoque brevius quandoque longius, uti id ipsum princeps, secundum circumstantias infortunii & personarum, ex humanitate & gratia definit: quinque enim tamen in usu magis receptum *Limæ. Lib. 4. c. 8. n. 322.* Unde etiam dilationis quinquennalis mentionem cum muniter fieri legimus in *L. fin. C. qv. bon. ced. poss. Recess. Imp.*

Imp. de Anno 1548. d. t. De tempore Dd. non con-
veniunt, an scil. dilatio illa moratoria ad illud quin-
quennium ita sit restricta, ut princeps, ultra illud spatium
longius interstitium indulgere non possit? Et quanquam
illud quinquennium satis longum videatur, ut interea
debitor rebus suis consulere & pecunias ad debitorum ex-
solutionem conquirere possit, & si adhuc longius conce-
deretur Creditoribus sane damnum inde suboriretur,
quia diutius solutionem expectare cogerentur, atque ita
cum graviore præjudicio Creditorum hoc fieret contra
L. 2. C. de precib. Imp. offer. Limnae 9 autem Lib. 4. c. 8. n. 323.
potestatis, inquit, & arbitrio Principis neminem hic me-
tam ponere arbitror, modicum enim illud tempus non
ex certo annorum spatio, sed ex ipsa re hic est definien-
dum, hinc licet Princeps non facile quinquennium illud
excedere soleat, circumstantiæ tamen & gravissimæ causæ
urgent, princeps etiam ulteriorem dilationem conce-
dere potest. Et *Limnaus, loco citato*, dicit se novisse, præ-
gnantibus ex causis Civitati cuidem Ostennales ab Im-
peratore datas fuisse.

THES. XXV.

ILLud etiam hic videndum à quo tempore rescriptum
moratorium currere incipiat? Et sicut in cæteris Re-
scriptis & privilegiis, quibus certa meta præscripta, tempus
dati inspicitur. & inde cõputatio fieri solet *c. cãte 7. ib. Felin.*
n. 18. X. de Rescript. Vincent. de Franch. decis. 62. n. 1. decis. 326. n.
1. Luc. de Penna in L. 1. C. de Præf. Prator. ita etiam mora-
torium indultum incipit currere & effectum habere ex
isto tempore, quo fuit impetratum, ut ut serius præsentat
rum

tum vel exhibitum sit. *Carol. de Grass. in Tr. d. Except. C. 32. n. 47. Brun. de cession: honor. qv. 26. pr. n. 3. Guid. Papa. decis. 109. n. 1. Anton. Curb. in tr. de morator. prescript. n. 152.* nisi ipse concedens alios terminos indulti praefinierit. Quod etiam factum intelligitur, si effectus rescripti forte suspensus fuerit, per cognitionem adhuc instituendam de aequitate ejus vel de veritate in supplicatione allegatorum, sicut nonnunquam principes indulgent dilationem; cum clausula, si preces veritate nitantur, remissa inquisitione ad inferiores judices, ubi debitores conveniuntur. Quod si certum tempus tunc additum sit, non incipit currere, nisi reperta precum veritate, vel tunc demum impleta conditione, maximè si forte creditor resistat intentioni debitoris, qui & sibi imputare debet moram, quam accusavit. *Faber Cod. Lib. 1. tit. 9. def. 3.* Nam JCTis hoc semper aequum visum, tempus impedito, praesertim si ex pacto partis vel judicis nascatur impedimentum *arg. L. quib. 40. ff. de condit. & demonstr. L. non exigimus 3. §. si quis & §. quod diximus 6. ff. si quis caut. L. 1. §. 2. C. de Annal. Except. Gail. 1. Obs. 143. n. 4. Mascard. de probat. concl. 1229. n. 89. & seqq.* Quare si debitor forte tempore impetrationis in carcere sit aut sub arresto detineatur, atque ita non fruatur rescripto, non prius tempus illi insertum, etsi scriptum fuit, quod à die dati currere debeat, computatur & currit, quam illud impedimentum fuerit remotum. *vid. Faber. d. t. 6. dec. 2. n. 3. & seqq. Finckelb. in disp. de morat. prescript. qv. 8. v. nisi debitor.*

THES. XXVI.

Præterea forma horum rescriptorum idoneam desiderat cautionem *Magnif. D. Praef. in parat. Vvesemb. de*

607-

constit. Princ. qv. 12. ne que enim aliter rescripta valere dicuntur, L. 4. C. de precib. Imp. offer. nisi idonea fidei iussio praestetur add. L. 21. ff. de judic. verb. cum competentia cautela. Ratio autem praestandae cautionis videtur, ne bona quae durantibus induciis adhuc salva habet, intermedio tempore consumat, dissipet, aut cum iisdem aufugiat, atque ita Creditoribus suis iniquè defraudet debitis. *Limnae. in J. P. L. 4. c. 8. n. 329. Mantz. d. Tract. n. 36. Wurmfs. Lib. 1. pract. obs. tit. 28. L. 9. n. 2. & quamvis in dd. Recess. de Anno 1548. & 1577. fideiussionis nulla expresse fiat mentio, non tamen etiam expresse remittitur, tacite potius & generaliter eam dd. constit. approbari, docent verba und den gemeinen Rechten nach/ gegen ihme gehandelt werde/ quae, licet aliud etiam, quam ad inducias trahi possint, interim tamen sicut expresse in praecedentibus jus commune observandum esse dicitur, ita & in posterioribus, si jus commune non esset observandum expresse adjici debuisset; quod itaque correctum non est, cur stare prohibiatur? videatur hic *Limnaeus dict. loco.* Quod autem de praestatione cautionis idoneae dixi, tum demum obtinet, si creditores fideiussionem hanc petant *Mantz. d. tract. d. 4. qv. 9. n. 39. Gail L. 1. obs. 124. Hering. de fidejussor. c. 5. n. 139.* neque enim regulariter Princeps cautionem hanc motu proprio exigere solet, sed à Creditoribus, de quorum praesudicio hic agitur, petenda est. Neque etiam satisfactio haec est de essentia hujus beneficii, seu necessaria simpliciter, sed tantum secundum quid, scilicet, si illa petita fuerit. Nec quicquam attinet ad principem, multo minus debitoris commodum spectat, ut illa praestetur: hic enim potius se sublevare, quam onerari malle praesumitur; Sed tantum ingratiam Creditoris, ut ejus Creditum magis in*

E

tuto

tuto sit, ideoque si postea damnum sua ex negligentia sen-
ferit, sibi habeat *L. 203. ff. de R. J. l. 16. ff. ex quib. caus.
major. add. l. 2. §. 1. ff. quod Legat.*

THES. XXVII.

Subjiciunt hic quaestionem, An, si debitor ob paupertatem fidejussores reperire nequeat, ad cautionem juratoriam admitti debeat nec ne? & affirmativa sententia verior videtur, idque ex regula communi, quod, quotiescunque reliqua satisfactionum genera deficiunt, toties in casum necessitatis juratoria exigatur cautio *L. 1. §. 2. C. de adfert. tollend. Auth. generaliter Cod. de Episcopis & Cleric. Treutl. Volum. 1. disp. 3. th. 2. lit. b. Bachov. §. 2. Instit. de satisfat. n. 1.* huc facit, quod cum cautio exigitur, talis requiri videatur, qualis à debitore praestari potest, *gloss. in cap. ex part. 23. in f. de V. S.* quia ad impossibilia nemo obligatur *L. 18. ff. de R. J. in 6. Zoëf. ad ff. qui satisfat. cog. n. 7.* accedit quod inhumanum ac contra aequitatem esset, miseris & rerum inopia oppressis, denegata cautione juratoria, novam adjungere calamitatem *juxta l. 6. ff. de jure dot. c. ex parte 5. X. de Cleric. aegrot.* nunquam enim vel certe rarissimè inveniri possunt, qui pro miseris hujusmodi creditoribus suam velint interponere fidem. Unde si praecise fidejussores desideramus, usus induciarum iisdem, qui maximè sis frui deberent, vel penitus pracluderetur vel saltem rarissimè concederetur. *Limmaeus d. l. n. 329. Anton. Faber Cod. Lib. 1. def. 21. n. 4.* ubi hodie juratoriam cautionem sufficere pragmaticorum Galliae testimonio tradunt. *Rebuff. de lit. dilator art. 1. gl. 1. n. 50.* addit autem *Hahn. in parat. VVesenbec. t. qui satisfacere cogant in not. ad 22. 10.* tum demum admittendos esse ad cautionem juratoriam

toriam, si sint vitæ integritate conspicui & aliis probæ exi-
stim-tionis, secus si propter vitam improbam & fugæ su-
spicionem cavere non possint, arg. l. 7. §. fin. ff. qui satisfacere
cog. Gail. L. 1. Obs. 147. 148. Myns. cent. 2. ob. 11. Boër. decis.
296. n. 1. Mantz. d. l. n. 34. Carpz. Asyl. debit. tb. 61. n. 30. Sed
quid si princeps rescripto suo dicatur vel videatur remi-
sisse fidejussionem vel cautionem, annon obstante tali
prætensa remissione, debitor, si beneficio rescripti gaude-
re velit, teneatur cautionem præstare? quod affirmat
VVürmser. tit. 28. obs. 9. Finckelthaus. in disp. de Rescript.
morator. th. 12. Carpzov. Asyl. debit. tb. 61. n. 30. Principes
enim in beneficiorum concessionibus semper juris disposi-
tioni se solent conformare, nihil que aliud velle ac rescri-
bere præsumuntur, quam quod jura volunt l. 35. in pr. C. d.
inoff. testam. §. ult. Inst. quib. mod. testament. infirm. de ju-
re autem obtinet, ut ipse Creditor, in casu quo debitori dat
dilationem etiam cautionem de solvendo exigere possit
juxta L. 21. ff. de Judic. accedit quod faciliè evenire possit,
ut omnia sufficienti cautione, propter debitoris vel fugam
vel ulteriorem bonorum profusionem Creditor damno
afficiatur; Rescriptum autem principis captiosum & da-
mnosum esse non debet L. 8. ff. de prætor. stip. L. 2. §. 10. ff.
ne quid in loc. publi. Mantz. d. tract. n. 37. Non tamen pro-
cedit hæc assertio, si in rescripto expresse reperiatur clau-
sula: non obstante. Eo enim casu, cum constet princi-
pem ex certa scientia & justis ex causis commotum rescri-
pisse & sua potestate uti voluisse, etiam invitis Creditori-
bus fidejussoriæ cautioni locus non est, Matth. de Afflict.
decis. 378. n. 3. quia ista clausula est juris derogatoria idem-
que operari videtur, quod clausula de plenitudine pote-
statis, Brun. de cession. bonor. qv. 26. n. 3. 4. 5. Mantz. d. tr. d. 4.
qu. 9. n. 106.

THESES. XXVIII.

Tantum de forma. Superest ut de fine & effectu pauca pro temporis ratione addamus. Est autem duplex horum Rescriptorum finis (1) respectu debitorum, ut à quotidianis creditorum exactionibus liberi effecti, pendente dilatione moratoria, facultates suas reparare & eo commodius rebus suis consulere possint, diligenter eas administrando & rationes solvendi meditando itidemq; debita exigendo, quibus alios devinctos habent, *Colleg. Argent. Lib. 44. d. 1. §. 102. Coler. de Process. exec. p. i. c. 4. n. 14. (2)* Respectu Creditorum, ut iis eò melius & minori cumdamno succurratur, quia finito induciarum tempore universa sua debita consequuntur, quæ perdidissent, exactiones suas si præcipitassent. Ad quæstionem illam quæ hic moveri, solet, An, si debitor ad pinguiorem fortunam durantibus induciis pervenerit evanescat hoc privilegium Respondet *Limnaus* quod non *dict. loc. n. 341.*

THESES. XXIX.

Effectus Rescriptorum itidem alius est respectu debitoris, alius respectu Creditoris. Respectu debitoris, quod pendente eorum tempore debitores tranquilla securitate uti, nec à creditoribus molestari debeant arg. *l. 4. C. de præscript. 30. vel. 40. Berlich. p. 1. concl. 84. n. 52. Boër. decis. 296. n. 5* & quemadmodum Creditor, si pactus fuerit cum Debitore, se nolle petere intra quinquennium sortem aut usuras, si petat, repelli potest exceptione pacti conventi temporalis §. 10. *Instit. de Except. l. 3. ff. eod. l. 93. pr. ff. de solut. ita*

ita quoque vi induciarum removeri potest exceptione
 moratoria *d. l. 2. C. de prec. Imp. offer.* quæ solemnior est &
 ferrea dicitur. *Zang. de Except. p. 1. c. 12. König. in Process. c. 2.*
n. 33. Respectu Creditoris, quod præscriptio hæc non cur-
 rat adversus Creditores intermedio tempore *l. fin. & ibi*
Gotthof. C. qui bon. ced. poss. Tbolesan. L. 22. Synt. c. 7. n. 3. Quis
 enim incusare Creditores poterit, si hoc non fecerint,
 quod et si maluerint minimè adimplere lege vel pacto
 obviante valuerint. *l. 1. §. fin. in f. C. de annal. Except.* accedit
 quod non currat præscriptio in persona ejus qui legitimè
 impeditus est, quò minus agere possit. *d. L. 1. §. 2. C. de annal.*
except. l. 30. C. de jur. dot. addatur express. textus in *L. ult. Cod.*
qu. bon. ced. in fin. ibi nullo præjudicio Creditorum cui quam
ex quinquennii dilatione circa temporalem præscriptionem
generando VVilhelm Anton. de Rescript. morator. concl. 58.

THESES. XXX.

Quæritur autem à Dd., an inter alios effectus Rescri-
 pti moratorii etiam computari debeat, quod duran-
 te dilatione, cursus usurarum, quæ ex stipulatione aut ex-
 pressa promissione debentur, sistatur nec ne? Et quam-
 vis *Hering de fidej. c. 22. n. 39. & sequ. Moller. 4. Semest. 7. n. 2.*
Carpz. Jurispr. p. 2. constit. 30. defin. 46. alii que cursum usu-
 rarum sisti contendant; contraria tamen sententia mihi
 ut verior amplectenda videtur eamque defendunt *An-*
ton Fab. d. l. 2. 9. defin. 8. Bachov. ad Treutl. vol. 2. Disp. 24.
lib. 4. lit. e. Limmaus d. lib. 4. c. 8. n. 340. in fin. Et pro his fa-
 cere videtur, quod princeps concedendo inducias non
 permittat vel sortis vel usurarum ablationem, sed me-
 ram tantum dilationem *arg. l. 2. C. d. prec. Imp. off. l. fin. C.*
qui bon. ced. poss. natura autem dilationis est, ut ad rationem

E 3

differe-

differat, non autem minuat aut obligationem mutet. Unde rectè regulam sequimur, & cum non preberetur exceptio, idem in hac dilatione statuitur; deinde maxima inde inferretur injuria & detrimentum Creditori, si ipsi jus suum initio contractus quæsitum auferretur, & obligationis pristinae status mutaretur; Cùm beneficia Principis Creditori in jure quæsito nullum dispendium afferre vel ei obesse debeant, uti patet ex lege 8. ff. de pretor. Stipul. l. 4. C. de emancipat. liberor. accedit in super quod cum debitor in precibus pro impetranda dilatione oblatis saltem intendat aliquam dilationem, non autem ablationem alicujus juris Creditoribus quæsti, non præsumatur Princeps simpliciter absque ulla determinatione utrarum petitam dilationem concedendo, cursum usurarum sistere voluisse, sed rem, uti fuit in suis terminis reliquisse, quia id si voluisset, etiam facile adicere potuisset. arg. c. ad audientiam X. de decim. c. inter corporal. 2. X. d. transl. episc. l. unic. §. 11. inf. C. d. Caduc. rollend. neque præsumitur voluisse ingenere quod verisimiliter in specie non fecisset. c. cum ingenerali 81. d. R. J. in 6. c. à nobis 24. X. de Decim. Illud autem cum Carpz. d. def. 46. n. 6. & 7. lubentissimè concesserim, humanitatem requirere ut debitor, qui tempore concessarum induciarum illud sedulo egit quo Creditoribus satisfacere posset, nec tamen eò pervenire potuit, sed eo elapso vix ac ne vix quidem ipsam fortè restituere valet, ob usuras tempore dilationis cumulas non ita rigorosè exigatur. Willb. Anton. de Rescript. morator. concl. 63. n. 225. addatur Mer. Discuss. levam. inop. debitor. cap. IV. n. 41. 42. 43. & seqq. ubi hanc quæstionem eleganter examinat.

The-

T H E S. XXXI.

Similiter circa effectus quæri solet, an beneficium indu-
 ciarum debitorem à beneficio cessionis excludat?
 Videtur dicendum quod sic, ex his rationibus quod (1)
 duæ causæ lucrativæ in eundem non concurrent §. 6. *In-*
stit. de Legat. (2) quod duplici onere creditores non
 sint gravandi (3) quod alioquin Creditores, qui dilatio-
 nem concesserant delusi manerent *Mantz. d.l.* & sic deci-
 sum fuisse in Consilio Neapolitano testis est *Matth. de Af-*
flict. decis. Neapol. 378. de cessione bonorum post quinquenni-
um non fienda n. 3. *Æquius tamen videtur Bachov. ad Treutl.*
v. 2. disp. 24. th. 4. lit. e. p. 557. Zaf. ad ff. d. cess. bonor. n. 25.
Peretz. ad Cod. qui bon. cedere poss. n. 22. contrarium asserere;
 Nulla enim videtur esse ratio, cur illi, qui consilio
 non fraudulento quinquennales obtinuit atque tempore
 intermedio diligentiam & frugalitatem suam satis ostendit
 omnibus que sufficienter probavit, & tamen iniquitate
 temporum depressus, nihil aliud nisi stercibile cessionis
 beneficium reliquum videt, illud denegari debeat; neque
 enim debitor Creditores decepisse dici potest, cum fraus
 non præsumatur in eo, qui quantum in se fuit, æri alieno
 satisfacere maximopere studuit, licet id postea, fortuna
 adversa prohibente, præstare non potuerit. Ad hæc cum
Imperat. in l. fin. Cod. qui bon. ced. in pari numero Credito-
 rum & debiti quantitate tanquam humaniorem sententiam
 præferat eam quæ dilationem concedat, nulla videtur
 esse humanitas, postea si bonis cedere non liceret, sed
 eo modo maximo damno afficeretur, idque èo magis,
 cum etiam ut ante dictum in impetratione dilationis Creditoribus
 satisfacere teneatur si id postulatum fuerit *l. 4.*
C. d. :

*C. d. prec. Imp. offer. unde & ea quæ specialiter à Principe in favorem alicujus humanitatis ratione conceduntur, intelliguntur fieri salvo jure communi, ne alias in odium detorqueantur, & quamvis tacitè ei renunciatum esse, quibusdem videatur, cum tamen necessum sit, ut conventio tacita fundetur aut in præsumta voluntate contrahentium aut ex post facto aliquo inducatur, cujusmodi nihil hic occurrit *Bachov. d. l.* Sententia contraria videtur plausibilior: his addi potest quod, uti in præcedentibus dictum, electione unius, remedium non statim etiam aliis censeatur esse renunciatum.*

THE S. XXXII.

Cæterum quæri solet, an beneficium hoc pro sit quæque fidejussoribus? & quamvis multi in sententiam negativam propendeant, Affirmativam tamen *Trentl. vol. 2. Diss. 24. th. 4. lit. e. ibique Bachov. in not. Limneus de jure Publ. Lib. 4. c. 8. n. 337. & seqq. Zoes. ad ff. de Except. n. 25. & sequ.* defendunt, pro qua facit, quod quamvis olim liberum fuerit Creditori post moram debitoris relicto reo fidejussorem convenire *L. 5. C. d. fidejuss. jure tamen novissimo fidejussores conveniri nequeunt, nisi prius principalis conventus ejusque bona excussa fuerint Novell. 4. c. 1. auth. præsent. C. d. fidejuss. auth. hoc si debitor. Cod. de pignor. & hypoth.* Quod si igitur principalis, ut supra ostensum, concessis induciis conveniri non possit, utique nec fidejussor exigi poterit aliàs enim ipsi per injuriam beneficium excussionis auferretur & conditio iniqua inferretur, cum debitor si prius conveniretur fortassis etiam totum vel ad minimum tamen pro parte adhuc satis facere possit; Deinde si fidejussoribus beneficium hoc non prodesset, frustra rescripta peterentur, & per

per indirectum eluderentur, cum Creditores contra quos ea impetrata sunt, excusso fidejussore, nihilominus contra aliquam dilationem debita sua consequerentur. Accedit quod fidejussor & ipse principalis accedente termino solutionis prius, conveniri non possint; ita ut si ante diem agat creditor, debitor exceptione competenti se defendere & creditorem repellere possit. Concessio autem induciarum hoc operatur ut solutionis terminus sit prorogatus, & tunc demum existere intelligatur, cum induciae ad finem perductae fuerint addatur *L. 3. §. 1. C. d. Usur. rei judicat.* ubi quadrimestres induciae post sententiam reo datae per legem etiam prosunt fidejussori, & quamvis Creditor fidejussorem accipiens, id ab initio egisse videatur, si forte insperato evenerit debitorem facultatibus labi, ut nihilominus suum consequi posset, non tamen facultatibus lapsus esse, cum bona ejus nondum sint excussa, dici non potest; hinc durior ac deterior fidejussoris, quam ipsius debitoris principalis conditio esse nequit *§. 2. Instit. l. 8. §. 7. ff. d. fidej.* Cessat tamen idem beneficium in persona fidejussoris, si vel renuntiaverit beneficio excusationis, quod velit neglecto principali, conveniri & se intuitu ejus beneficio hoc non teneri *l. pen. C. d. pact. vel se ut Principalem als einer selbst Schuldener obligaverit Hering. d. tr. 6. 27. n. 84. & se* tunc enim sine ulla discussione eum convenire licet, cum verba non debeant esse otiosa. *L. 4. ff. d. Usuris & de observantia fori testatur Gail. 2. Obs. 28. n. 26.*

THESES. XXXIII.

Coronidis loco lubet hic inquirere, An beneficium induciarum etiam transeat ad heredes? & licet nonnullis affirmativa sententia placeat ex eo, quod heres una eademque cum defuncto persona esse censetur. *Nov. 48. pr. & in omne jus, quod defunctus habuit, succedat l. 59. leg. 62. d. R. J.* Negativa tamen *Limaco d. Lib. IV. c. 8. n. 336. & Hillig. in Donell. Lib. 22. c. 9. lit. 66.* arridet, quorum ratio haec est, quod privile-

F
gium.

gium hoc in persona illud implorantis sit fundatum, unde
perinde ut alia privilegia, ceu accidens, sublatâ sub stantia si-
mul corrui, nec personam egreditur *arg. L. 1. §. 2. ff. de con-
stit. pecun. l. 68. & 196. ff. d. Reg. J. §. 6. Inst. de J. N. G. & C. cui
accedit, quòd quandoq; in heredibus ratio concedendæ di-
lationis cesset, ita ut non sint subiectum habile & qualifica-
tum, deficiente qualitate paupertatis & infortunii ob quas
aliàs induciæ conceduntur, & quamvis nonnunquam etiam
eadem in iis concurrat qualitas, non tamen ex sola rationis
identitate ad casum non expressum extendi poterit, nisi etiã
Superioris autoritas accesserit. Tutius igitur agunt de-
bitores, heredis quoq; nomen Rescriptis moratorii in seri-
facientes, quòd omnis præscindatur via & occasio de intelle-
ctu privilegii disputantibus *Carpzov. Aysl. debit. cap. IV. d. 10.
n. 48.* Fufius & accuratius hanc materiam deducere tempo-
ris angustia, quæ qualiquali huic dissertationi conscribendæ
restabat, obiecm hic mihi ponit. Interim ut initium no-
stræ hujus dissertationis à divini numinis imploratione
factum, ita & cum ea sit*

FINIS.

Eröst! Ihr die die Last der Schulden bange macht /
Wo zu euch hat ein Fall/nicht eure Schuld gebracht;
Die Last nunmehr alle Furcht auß euer Seele schwinden/
Man wird euch nicht/ wie sonst/ mit harten fesseln binden /
Die weil das strenge Recht von seiner schäffe weicht/
Und sich auß Billigkeit umb eine Frist vergleichet.

Und daß ihr destomehr dem Handel trauen könnt /
So merck/ was dieses Blat zu eurem Heyl benennet/
Und wie dem Bläubiger in rechten zubegegnen
So lange/ biß die Hand des Höchsten euch wird segnen.
Da wenn der Bläubiger im Eiffer sich erhitzt /
So denck/ daß durch ein Blat der Prinzen Hand euch schützt

Rühmt derer Snad und Günst/ die dieses vorgebracht/
Und euren Unglücks-Fall mit solchem recht bedacht/
Vergesse auch derer nicht / die dieses auffgeschrieben/
Weil es durch derer Fleis ist unvergessen blieben!
Bett andern euren Ruhm / ich lobe meinen Freund
Ob seinen theuren Fleis/der auß dem Blat erscheint.

Und das umb so viel mehr / weil seine Würde blüht/
Und man ihn öffentlich zu Erönen ist bemüht/
Nachdem Er dieses Recht genauer zuerwegen
Der Rechts-Selahrten Schaar beliebt hat vorzulegen;
Ein jeder lobt sein Thun/ ich wünsch die Glück hier zu/
Doch/ das er dieses Recht nicht seiner Liebsten thu!

P. Schulz.

ULB Halle
003 060 411

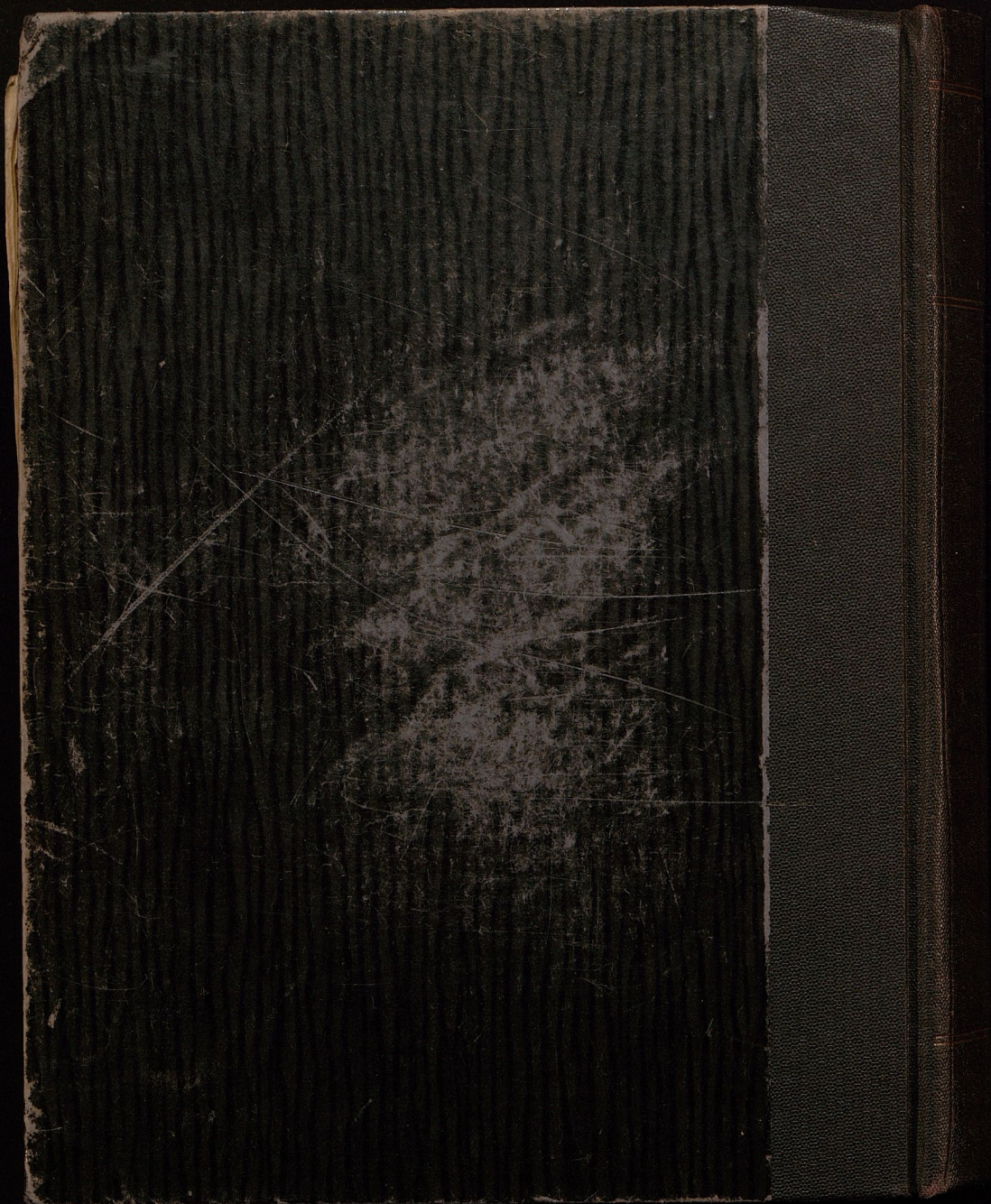
3

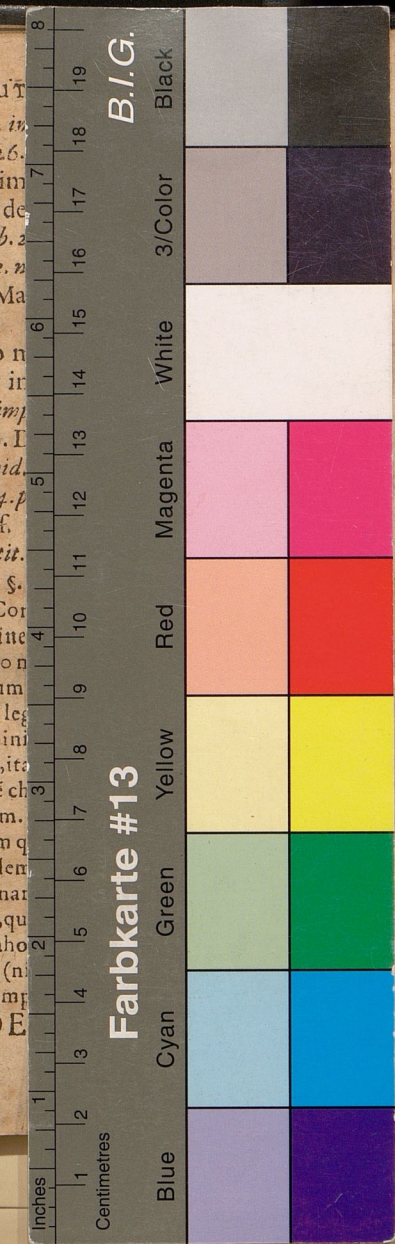
W017

17/80.

9

2

FEHOVA ASSISTENTE! 1668, 2
DISPUTATIO INAUGURALIS

De
**INDUCIIS MO-
RATORIIS,**

Ductu L. 2. & 4. C. de Precib. Imper. off. & L. fin.
C. qv. bon. ced. poss.

QUAM
Consensu & autoritate Magnifici Jctorum Ordinis
in illustri hac Viadrina
P R Æ S I D E

MAGNIFICO, NOBILISSIMO, CONSULTISSIMO
atq; EXCELLENTISSIMO

Dn. JOHANN BRUNNEMANNO,
Jcto, Serenissimi ac Potentissimi Dn. Electoris Bran-
denburgici Consiliario, Decretalium Professore celeberrimo nec
non Amplissimæ Facultatis juridicæ Ordinario & h. t.

DECANO Spectabili
Dno. Patrono, Præceptore ac Promotore omni
observantia colendo

PRO SOLITIS IN UTROQ; JURE HONORIBUS OBTINENDIS
Publico sstut Examini

GEORG CONRAD SCHVVICK,

Sonnenb. March.
IN AUDITORIO JCTORUM
horis ante & pomeridianis,

Die 2. Octobr. Anno 1668.

Prelo FRIDRICI Eichorns.